

حقوق تجارت

یکی از وسائط نقلیه باشد بحکم ضرورت یا برسبیل اتفاق متصدی حمل و نقل گردد و اگر مجرد تصدی مناط اعتبار باشد باید عمل او را معامله تجارتي شناخت حال آنکه در عرف تجارت عمل مزبور تجاری شناخته نشده و در این مورد هم دلیلی براینکه منظور قانون برخلاف عرف بوده موجود نمی باشد حتی استعمال عطف «تصدی» که ناظر به استمرار در عمل است کاشف از تبعیت مقنن از عرف میباشد

آثار تشخیص مزبور در رسیدگی بدعاوی ناشیه از آن ظاهر میگردد چه مطابق ماده ۱۹ قانون تسریع رسیدگی بدعاوی تجارتي از طریق اختصاری بعمل میاید و دعاوی تجاری طبق مستفاد از قانون تجارت مصوب ۲۴ شعبان ۱۳۳۳ قمری و قانون تجارت فعلی عبارت است از دعاوی ناشیه از معاملاتی که ذاتاً تجاری شناخته شده و دعاوی که مربوط به معاملاتی است که طبق ماده ۳ قانون تجارت فعلی باعتبار تاجر بودن متعاملین یا یکی از طرفین تجاری شناخته شده است

بنابراین اگر معامله و عمل اتفاقی مزبور معامله تجاری محسوب شود دعاوی ناشیه از آن نیز تجاری و بحکم صریح قانون باید از طریق اختصاری مورد رسیدگی قرار گیرد

ب- از راه خشکی یا آب یا هوا - حمل و نقل از هر طریقیکه بعمل آید مشمول ماده فوق خواهد شد زیرا وسایط حمل و نقل امروزه یا بری است یا بحری یا جوی و خارج از این طرق قابل تصور نیست و برای تجاری بودن معامله چنانچه ماده صراحت دارد تصدی بحمل و نقل بهر يك از سه طریق کافی است و ضرورت ندارد

اعم از اینکه تصرفاتی در آن شده یا نشده باشد اگر خرید یا تحصیل مال منقول بقصد فروش یا اجاره باشد منظور ماده از لحاظ تجاری بودن معامله تامین و تصرفات یا عدم تصرفات خریداریا تحصیل کننده در مال مزبور تغییری در تجاری بودن آن ایجاد نمیکند

تصرف در اموال ممکن است بهر طریقی بعمل آید حتی ممکن است بنحوی باشد که موجب تغییر ماهیت آن مال گردد مثلاً اگر تاجری مقداری پنبه بقصد فروش خریداری نماید سپس آنرا ریشته تبدیل به نخ نماید و بفروش رساند خرید پنبه معامله تجاری خواهد بود یا اگر گفشی چرم خریده بشکل کفش آنرا بفروشد یا اگر تاجری بقصد فروش مقداری انگور خریده آنرا تبدیل به سرکه کند و بفروشد معامله چرم و انگور تجاری است

۲ - تصدی بحمل و نقل از راه خشکی یا آب یا هوا بهر نحوی که باشد

شق ۲ از ماده دوم قانون تجارت مشتمل بر سه موضوع است :

الف - تصدی بحمل و نقل

ب - از راه خشکی یا آب یا هوا

ج - بهر نحوی که باشد

الف - تصدی بحمل و نقل - برای آن که عمل مزبور تجارتي شناخته شود شخص متصدی باید آنرا شغل معمولی خود قرار دهد نه آنکه تصدی دوامر اتفاقی باشد زیرا مجرد تصدی به این عمل را نمیتوان معامله تجارتي فرض نمود چه ممکن است شخصی که دارای

که شخص متصدی از هر سه طریق مبادرت بحمل و نقل نماید تا آنکه عمل او تجاری شناخته شود چه آن که بیشتر متصدیان حمل و نقل در یکی از طرق سه گانه کار کرده و در آن تخصص حاصل میکنند.

تصدی بحمل و نقل از هر سه طریق اغلب اختصاص بشرکتهای مسافرتی و باربری دارد مثل ایران تور

ج - بهر نحوی که باشد - متصدیان ممکن است شخصا دارای هر نوع وسیله حمل و نقل باشند یا آنکه وسائط مزبور را تهیه و فراهم نمایند.

اغلب متصدیانی که از هر سه طریق اقدام بحمل و نقل می نمایند قاعده وسایل حمل و نقل را در یکی از طرق سه گانه شخصاً بیشتر دارا نبوده و برای طرق دیگر وسائط را تهیه فراهم می نمایند مثل اینکه ایران تور و متصدیان دیگر از قبیل آن ممکن است که شخصاً دارای وسایل نقلیه نبوده منتهای مراتب طبق قرارداد هائیکه با ادارات یا مؤسسات اتومبیل رانی - راه آهن - دریا نوردی و هوا پیمائی دارند در مورد ضرورت بانها رجوع و وسایل لازمه را تهیه و فراهم کنند.

بنابراین نحوه انجام عمل مزبور و وسیله آن در تجاری یا غیر تجاری بودن آن تأثیری ندارد مگر آنکه

انجام دهندگان یا متصدیان شوfer - گاریجی یا بطور کلی مکاری از هر قبیل باشد که در اینصورت مطابق مقررات وزارت عدلیه عطف «تاجر» بانها اطلاق نمیشود و در زمره کسبه جزء محسوب میشوند علینذا طبق مقررات مزبور اشخاصی که مال کرایه میدهند یا خر کچی هائیکه متصدی حمل و نقل میشوند تاجر نبوده و کسبه جزء نامیده میشوند

هر چند کسانیکه طبق ماده ۲ شرح فوق متصدی حمل و نقل بوده تاجر شناخته میشوند و عمل آنها ذاتاً معامله تجاری است ولی تاجر بودن آنها از لحاظ مقررات قانون تجارت راجع به داشتن دفاتر تجاری و از لحاظ قانون اعسار مصوب بهمن ماه ۱۳۱۳ منوط بر آن است که طبق مقررات وزارت عدلیه مورخه ۱۵/۲/۱۳۱۱ عایدی غیر خالص آنها در سال متجاوز از دوازده هزار ریال نباشد و شوfer و گاریجی و بطور کلی مکاری از هر قبیل نیز نباشد زیرا در اینصورت طبق عرف تجارت تاجر به آنها اطلاق نمیشود و مطابق قانون در عداد کسبه جزء بوده که از داشتن دفاتر تجاری مطابق ماده شش قانون تجارت معاف و مطابق مستفاد از ماده ۳۳ قانون اعسار و مصوب بهمن ۱۳۱۳ ملزم به تقدیم عرض حال توقف نبوده و عرض حال اعسار از آنها پذیرفته نمیشود

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی